

Jānis Taukačs: Nodokļi - dzīve pēc 01.01.2010.

Jānis Taukačs, Sorainen partneris Nodokļu prakses grupa
02. februāris 2010 00:41

Padalies Drukāt Ziņot redaktoram Komentāri (3)

Daudz ir pēdējā laikā runāts par t.s. auto nodokli, mājokļa nodokli, nodokļu likmju palielināšanu, 10% nodokli uz dividendēm, procentiem un augoša meža atsavināšanu, kā arī 15% uz kapitāla pieaugumu, 26% dāvanām no neradniekiem virs Ls 1000. Taču mazāk uzmanības pievērsts tikpat būtiskiem grozījumiem, kas skar Latvijas uzņēmumus, par daļu no kuriem sīkāk šoreiz.

PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS NODOKLIS

Kopš 01.01.2010:

- Mainījušies pārrobežu pakalpojumu vietas noteikšanas noteikumi atkarībā no tā vai pakalpojumu pārveic saimnieciskai darbībai vai patēriņam. Tādējādi ir virkne pakalpojumu, kam mainīsies pakalpojumu sniegšanas vieta, piemēram, starpniekiem, ar transportēšanu vai ar kustamu mantu saistītiem pakalpojumiem. Ir jau uzņēmumi, kuri šo grozījumu rezultātā spiesti reģistrēties pārējās ES valstīs, bet ir arī tādi, kas var tagad piemērot 0% likmi līdz šim piemēroto 21% vietā.
- Ieviesta jauna terminoloģija, t.sk. saimnieciskās darbības mītnes vieta, pastāvīgā iestāde (līdzīgi pastāvīgai pārstāvniecībai priekš UIN, bet ne identiski), u.c.
- Tagad būs svarīgi vai pakalpojumi sniegti komersantam vai tā pastāvīgai iestādei, un vai pastāvīgā iestāde bijusi iesaistīta pakalpojumu sniegšanā - no tā atkarīga pakalpojuma sniegšanas vieta un līdz ar to - PVN likme.
- Pakalpojumi, kas piegādāti uz citām ES valstīm vairs formāli neskaitās ar 0% PVN apliekami, bet gan bez PVN (ar tiesībām uz priekšnodokļa atskaitīšanu; lūdzu nejaukt ar likuma 6.panta izņēmumiem, kas nedod tiesības atskaitīt priekšnodokli).
- Tādējādi, piemēram, jāpievērš uzmanība, ka rēķinos arī var būt nepieciešamas izmaiņas, it sevišķi attiecībā uz atsauci, kas dod tiesības nepiemērot PVN. Izmaiņas izraisīs arī jaunā prasība ieviest sērijas Nr. papildus rēķina Nr. (Šī prasība skaidrota ar to, ka atcelta prasība pēc stingrās uzskaites pavadzīmju Nr.; bet vienlaikus jāievēro papildus prasības attaisnojuma dokumentiem likumā "Par nodokļiem un nodevām"). MK noteikumi skaidro, ka turpmāk varēs patstāvīgi izvēlēties kārtību, kādā identificē rēķinus (ar burtiem, cipariem, utt.).
- Čekiem līdz Ls 20 vairs nevajag neko rakstīt otrā pusē, t.sk. nevajag arī pārdevēja parakstu un zīmogu.
- Lai uzņēmumi atgūtu citā valstī samaksāto PVN, vienkāršota kārtība. Tagad PVN atprasīšanas pieteikumu iesniedz savas valsts VID (agrāk bija jāsaņem tās valsts VID, kurā samaksāts PVN), nesūtot oriģinālus, pieteikumu iesniedzot elektroniski (Latvijā - ar EDS starpniecību). Tie, kas vēl nav reģistrējušies kā EDS lietotāji, iesaku to sākt izmantot pēc iespējas drīz, jo no 2011.gada atskaites VID varēs iesniegt vienīgi ar EDS starpniecību.
- Mazajiem uzņēmumiem (apgrozījums līdz Ls 35000) ieviests t.s. kases princips - tiesības maksāt budžetā PVN, kad saņemta samaksa par pārdoto preci vai pakalpojumu, un atskaitīt priekšnodokli tad, kad rēķins apmaksāts, nevis saņemts.
- Gada deklarāciju būs jāiesniedz tikai, ja mainījies atskaitāmā PVN proporcija, veikta PVN vai priekšnodokļa korekcija vai bijuši darījumi ar finanšu instrumentiem.
- Katram vajadzētu izpētīt jauno PVN deklarāciju - tur PVN2 pielikumā tagad jāatskaitās par pakalpojumu piegādēm uz citām ES valstīm (līdz šim - tikai par precēm uz ES); ieviests jauns pielikums par PVN iekšzemē (līdz šim bija tikai par priekšnodokli iekšzemē), pamata deklarācijā nav ailes, kur atspoguļot pakalpojumu piegādes uz citām ES valstīm, u.c.
- Tagad var iesniegt PVN deklarācijas arī reizi ceturksnī (ja apliekamie darījumi nepārsniedz Ls 35000 gadā) vai pat reizi pusgadā (ja darījumi līdz Ls 10000 gadā).
- Mainījusies procedūra pārmaksātā PVN atgūšanai.
- Ar PVN neapliks preču, kurām nav atskaitīts priekšnodoklis un kuras izmantotas neapliekamam darījumam, tālāku pārdošanu.

Kopš 01.12.2009:

- Saņemot VID atļauju (ko nav sarežģīti nokārtot gandrīz jebkurai uzņēmumam), iespējams nemaksāt PVN importa brīdī, bet tikai 'ielikt' to PVN deklarācijā gan kā budžetā maksājamo PVN, gan kā priekšnodokli un tādējādi nemaksāt PVN.
- Ieviesta jauna iespēja saņemt atpakaļ no valsts PVN, kas samaksāts par rēķiniem, kas ilgu laiku nav apmaksāti, jeb t.s. sliktajiem parādiem, kas radušies jau ar 01.01.2009. Līdz Ls 300 ir vienkāršota kārtība, bet virs Ls 300 paies laiks, lai vismaz saņemtu tiesu

izpildītāja apliecinājumu par parāda piedzīšanas neiespējamību vai sagaidītu parādnieka bankrotu. Valsts, protams, šo PVN tad centīsies piedzīt no šiem sliktajiem parādniekiem.

- Koncerniem Latvijā tagad iespējams veidot PVN grupu uz tās dibināšanas līguma (lūdzu nejaukt ar koncerna līgumu) pamata. Grupas galvenās priekšrocības ir PVN nepiemērošana darījumos starp grupas dalībniekiem, vienas PVN deklarācijas iesniegšana un viena PVN nomaksa par visu grupu, kā arī naudas plūsmas uzlabošana, ja vienam grupas dalībniekam pastāvīgi veidojas PVN pārmaxsa, bet otram - budžetā maksājama PVN.

UZŅĒMUMU IENĀKUMA NODOKLIS

- Ar saimniecisko darbību (tātad - neatskaitāmiem) nesaistītiem izdevumiem būs jāpiemēro koeficients 1.5.
- Samazināta reprezentācijas izdevumu norakstīšanas proporcija no 60 uz 40% (tāpat noticis arī attiecībā uz PVN).
- Turpmāk būs iespēja veikt savu avansa maksājumu korekcijas ne tikai gadījumos, ja būtiski samazinājies neto apgrozījumus un, ja būtiski mainījies darbības veids vai ieņēmumu un izdevumu struktūra, bet arī tad, ja samazinājusies peļņa.

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKLIS

- Mazajiem uzņēmējiem (g.k. tiem, kas līdz šim vispār nemaksāja nodokļus) ieviesta patentmaksā par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu ar apgrozījumu līdz Ls 10000 gadā, t.i. IIN un sociālo maksājumu vietā varēs izvēlēties maksāt fiksētu ikmēneša summu no LVL 30 līdz LVL50.
- Ieviests jauns IIN objekts - personāla noma, t.i. kad Latvijas uzņēmums maksā ārvalsts uzņēmumam par tā darbinieku, kurš nosūtīts no ārzemēm strādāt uz šo Latvijas uzņēmumu, bet šis ārvalsts uzņēmums maksā šim nosūtītajam darbiniekam algu.

• **IIN tagad jāietur arī par ienākumu, kuru apmērs ir LVL 3 vai mazāk.**

- IIN tagad pēc 26% likmes būs arī jāietur, ja:
 - ofšorā esošai personai ir atvērts konts Latvijā reģistrētā kredītiestādē; un
 - ofšoru pārstāvošā persona no minētā konta veic maksājumus citai ofšorā esošai personai; un
 - šo maksājumu rezultātā tiek samazināts Latvijas nodokļa maksātāja apliekamais ienākums.
- Precizēts, ka par "saimniecisko darbību" turpmāk tiks uzskatīta darbība, ja tā atbilst kaut vienam no šādiem kritērijiem:
 - ja persona darījumus veic regulāri un sistemātiski (par tādiem tiks uzskatīti trīs un vairāk darījumi gadā vai pieci un vairāk darījumi trīs gados);
 - ieņēmumi no darījuma pārsniedz Ls 10000 gadā;
 - darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.
- Visiem avansa maksājumiem (kas aprēķināti par 2010. gadu) ir jāpiemēro koeficients 1,5, jo nodokļa likme ir palielinājusies.

Šī ir neliela daļa no visiem nodokļu jaunumiem. Detalizēti par visiem 01.01.2010 grozījumiem Sorainen Nodokļu Ziņās: <http://www.sorainen.com/index.php?id=16469> Turpat atrodami arī daudz citi materiāli par nodokļiem.

Nodokļu maksātāju, iekasētāju un konsultantu teiktais